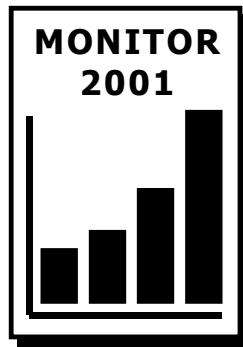

M O N I T O R 2001
– pilotné testovanie maturantov

Slovenský jazyk a literatúra

Test Sj-1

forma A

Odborný garant projektu: Štátny pedagogický ústav, Bratislava

Realizácia projektu: EXAM[®], Bratislava

© (2001) Štátny pedagogický ústav

Ukážka 1 (k otázkam 01 – 03)
Sofokles – Antigona (úryvok)

Náčelník zboru: *Iba rozvážni ľudia vedia byť šťastní.
 Nehrešte, uráža to bohov! Človeka,
 ktorý si mnoho o sebe myslí a používa veľké slová,
 neminie veľký trest a konať s rozvahou sa naučí
 až na staré kolená.*

01 Výrazy „na staré kolená“ a „veľké slová“ v ukážke 1 sú

- (A) príslovia. (B) europeizmy.
 (C) združené pomenovania. (D) ustálené slovné spojenia.

02 Na ktorú postavu sa vzťahujú slová náčelníka zboru v ukážke 1?

- (A) Na Kreonta. (B) Na Haimona. (C) Na Polyneika. (D) Na Antigonu.

03 Podčiarknuté slovo vo vete „Uráža to bohov.“ je

- (A) doplnkom. (B) predmetom.
 (C) podmetom. (D) nezhodným prívlastkom.

Ukážka 2 (k otázkam 04 – 05)
Konštantín – Proglas (úryvok)

*Bo svätý Pavol učiteľ nám hovorí, rozumom prostým chcem tých päť slov vyriechnúť,
 keď najprv k Bohu prosbu svoju predniesol: aby aj bratia všetko porozumeli,
 Chcem radšej iba päťoro slov povedať, než nezrozumiteľných slov rieciť tisíce.*

04 Podčiarknuté slová v ukážke 2

- (A) patria k rovnakým slovným druhom. (B) boli utvorené rovnakým spôsobom.
 (C) majú rovnaké gramatické kategórie. (D) majú rozličný slovotvorný základ.

05 Ukážka 2 vyjadruje potrebu

- (A) pokresťančovania Slovanov na Veľkej Morave.
 (B) používania staroslovienčiny ako literárneho jazyka.
 (C) šírenia kresťanstva v materinskom jazyku.
 (D) zjednodušovania výkladu Písma.

06 Prvé slovanské písmo dostalo názov

- (A) hlaholika. (B) cyrilika.
 (C) bibličina. (D) staroslovienčina.

07 Starosloviensky jazyk nebo jazykom

- (A) slovanským. (B) liturgickým. (C) literárnym. (D) hovorovým.

- 08** V ktorej z možností je postavený do protikladu typický znak stredovekej literatúry s typickým znakom renesančnej literatúry?
- (A) imitácia Biblie – topika (B) askéza – radostné užívanie života
(C) sloboda tvorby – pravidlá písania (D) anonymita diel – splývanie žánrov

- 09** Ktoré z tvrdení o hlavných postavách diela *Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha* je pravdivé?
- (A) Don Quijote predstieral šialenstvo a zabával sa tak na naivite svojho sluhu Sancha.
(B) Vypočítavosť Dona Quijota narazila na ušľachtilé ideály a nezištnosť Sancha.
(C) Idealizmus Dona Quijota je protikladom Sanchovhovho pragmatizmu.
(D) Obe postavy sú zosmiešnené pre svoju neschopnosť konať v reálnom svete.

Ukážka 3 (k otázkam 10 a 11)
W. Shakespeare – Hamlet (úryvok)

<p>KRÁL': <i>Vraj láska! Celkom inde hlavu má a to, čo vravel – hoci zmätene, neznalo šialene – má v duši tieň, nad ktorým kvočí trudnomyselnosť, a bojím sa, že to, čo vysedí,</i></p>	<p><i>môže byť nebezpečné; aby som zabránil väčšiemu zlu, už som sa rozhodol: odíde hneď do Anglicka vymáhať zanedbané poplatky... Čo povieš na môj plán?</i></p>
--	---

- 10** Prvá veta ukážky 3 „Vraj láska!“ je z hľadiska členitosti
- (A) dvojčlenná úplná. (B) dvojčlenná neúplná.
(C) jednočlenná slovesná. (D) jednočlenná menná.

- 11** Prečo kráľ posielal Hamleta do Anglicka?
- (A) Nechce, aby sa Hamlet uchádzal o ruku Ofélie.
(B) Má strach, že Hamlet tuší, kto je vrahom jeho otca.
(C) Vie, že sa Hamlet chce zmocniť kráľovského trónu.
(D) Hamlet má bezpečne doručiť anglickému kráľovi dane.

- 12** Ktoré z uvedených tvrdení sa nevzťahuje na literárnu postavu Hamleta?
- (A) Smrť Ofélie ho doženie k šialenstvu, premýšľala o samovražde.
(B) Definitívny dôkaz, ktorý potrebuje, mu pomôžu získať hosťujúci herci.
(C) Matkino slabošstvo je príčinou jeho znechutenia ženami, vrátane Ofélie.
(D) Je hlbavý, zvažuje súvislosti a to mu bráni v rozhodnom čine.

- 13** V ktorej z možností sú jednotlivé obdobia uvedené v správnom chronologickom slede?
- (A) barok → stredovek → klasicizmus
(B) humanizmus a renesancia → klasicizmus → barok
(C) stredovek → humanizmus a renesancia → barok
(D) starovek → klasicizmus → stredovek

14	<p>V ktorej z možností patria obe uvedené diela do rovnakého literárneho obdobia?</p> <p>(A) <i>Starý zákon, Proglas</i> (B) <i>Epos o Gilgamešovi, Ilias</i> (C) <i>Valaská škola mravúv stodola, René mláďenca príhodi a skúsenosti</i> (D) <i>Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha, Pieseň o Rolandovi</i></p>
15	<p>Ktoré z uvedených tvrdení sa vzťahuje na osobnosť Ľudovíta Štúra?</p> <p>(A) Vynikal predovšetkým ako básnik. (B) Žiadal samostatný štát pre Slovákov. (C) Vyzdvihol <i>Marínu</i> ako kľúčové dielo slovenského romantizmu. (D) Bol redaktorom prvých slovenských politických novín.</p>
16	<p>Prečo používali štúrovskí básnici sylabický verš?</p> <p>(A) Chceli tak nadviazať na osvietenskú poéziu. (B) Napodobňovali ľudovú slovesnosť. (C) Ich vzorom bola antická poézia. (D) Chceli odlíšiť svoju poéziu od ľudovej slovesnosti.</p>
17	<p>Ktoré z uvedených diel štúrovských básnikov <u>nevyužíva</u> útvár ľudovej slovesnosti?</p> <p>(A) <i>Detvan</i> (B) <i>Jarná pieseň</i> (C) <i>Žltá ľalia</i> (D) <i>Turčín Poničan</i></p>
<p>Ukážka 4 (k otázkam 18 – 20) J. Kalinčiak – Reštavrácia (úryvok)</p> <p><i>Slávne stavy! Slávne zemianstvo! Tri roky sa minuli, čo som vás mal šťastie okolo seba k voľbe stoličných úradov zhromaždiť i spolu zakúsiť, že môžem byť pyšným hlavným išpánom Záhorskej stolice, kde sa poriadok pri voľbách nikdy neporušil a kde si každý zeman za povinnosť pokladal nie podľa straníctva, ale podľa svedomia úrady voliť.</i></p>	
18	<p>Aký slohový útvár je použitý v ukážke 4?</p> <p>(A) príležitostný prejav (B) referát (C) diskusný príspevok (D) úvaha</p>
19	<p>Podobná ústredná téma ako v diele <i>Reštavrácia</i> je spracovaná i v diele</p> <p>(A) <i>Jožko Púčík a jeho kariéra.</i> (B) <i>Hrdinovia.</i> (C) <i>Demokrati.</i> (D) <i>Ženský zákon.</i></p>
20	<p>V ktorej z uvedených dvojíc sú obidve slová jednovýznamové?</p> <p>(A) rok, zem (B) išpán, zeman (C) šťastie, stavy (D) svedomie, stolica</p>
21	<p>Skladba <i>Smrť Jánošíkova</i> zachytáva atmosféru doby</p> <p>(A) pred revolúciou 1848. (B) po zatvorení Matice slovenskej. (C) počas revolúcie 1848. (D) bezprostredne po revolúcii 1848.</p>

- 28** Ktorá z uvedených charakteristík má vzťah k románu *Adam Šangala*?
- (A) Román je satirou na slovenskú malomeštiacku spoločnosť 19. storočia a jej snahu dostať sa na vyšší stupeň v spoločenskom rebríčku.
- (B) Dielo umelecky zachytáva postavu ctižiadostivého a povestami opradeného kniežata Veľkomoravskej ríše.
- (C) Autor realisticky zachytil spojenie Jiskrových vojsk so slovenskými bojovníkmi a ich víťazstvo nad Huňadym v bitke pri Lučenci.
- (D) Autor plasticky zobrazuje krutosť feudálnych pánov, náboženské boje i bezprávne postavenie poddaných v 17. storočí.

Ukážka 6 (k otázkam 29 – 31)

J. Smrek – Pieseň (úryvok)

*Ružový spev mi prší z úst.
Pridržte, dievky, zástery!
Budem vám do nich lásku húšť,
ukolíšem vás v páperí!*

*Slnko mi sadlo na čelo.
Som ako rytier v pancieri.
Samý lesk sypem okolo.
Pridržte, dievky, zástery!*

- 29** Slovo „okolo“ v ukážke 6 je
- (A) časticou. (B) príslovkou. (C) predložkou. (D) podstatným menom.

- 30** Podčiarknuté umelecké prostriedky v ukážke 6 nasledujú v poradí
- (A) epiteton, personifikácia, metafora. (B) personifikácia, epiteton, metafora.
(C) epiteton, metafora, personifikácia. (D) metafora, epiteton, personifikácia.

- 31** Pravopis v koncovke slova „(v) páperí“ možno zdôvodniť tým,
- (A) že „r“ je obojaká spoluhláska. (B) že v nominatíve singuláru je zakončené na –r.
(C) že jeho skloňovacím vzorom je dlaň. (D) že jeho skloňovacím vzorom je vysvedčenie.

- 32** Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Jána Smreka je pravdivé?
- (A) Je básnikom životného optimizmu, lásky a harmónie.
(B) Vo väčšine svojich básní vyjadruje pocity životnej skepsy a boľavého smútku.
(C) Predstavil sa ako všestranný básnický talent a autor katolíckeho manifestu.
(D) Jeho básne sú politicky angažované a ovplyvnené proletárskou poéziou.

- 33** Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe I. Stodolu je pravdivé?
- (A) Prostredníctvom jeho tvorby začali prenikať do slovenskej drámy prvky expresionizmu.
(B) Jeho tvorba sa stala základom repertoáru novozaloženého Slovenského národného divadla.
(C) V tvorbe využíval prvky tzv. epického divadla.
(D) Zameriaval sa výlučne na komédiu a satiru.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Ukážka 7 (k otázke 34)**I. Stodola – Jožko Púčík a jeho kariéra (úryvok)**

Sudca: *Pani predsedníčka, obžalovaný sa priznal ku krádeži.*

Predsedníčka: *Hrozné!*

Sudca: *Viem si predstaviť, aký kameň padol zo srdca tomuto statočnému človeku, keď sa ku všetkému priznal. (Jožkovi.) Všetak je tak?*

Jožko: *Ohromne, taký som ľahký ako vtáčik.*

Sudca: *Nuž, obžalovaný Jozef Púčík, porozprávajte nám už teraz, ako ste odcudzili takú veľkú sumu?*

34 Čiarka za podčiarknutým výrazom v ukážke 7 vyčleňuje

- (A) zvolanie. (B) vytýčený vetný člen.
(C) oslovenie. (D) citoslovce.

35 Jožko Púčík

- (A) je bankový zlodej, ktorému sa podarilo odcudziť veľkú sumu peňazí.
(B) sa priznal ku krádeži, a preto mu skrátili trest.
(C) je slabomyseľný človek, ktorý by sa priznal k čomukoľvek.
(D) sa napriek nevine rozhodol priznať, aby pomohol svojej sestre.

Ukážka 8 (k otázkam 36 – 39)**P. Pišťanek – Mladý Dôňč**

Panictvo starého mládenca, erotika vo fabrike, bulharský bigbít a ironický pohľad na životný stereotyp – to sú hlavné motívy noviel v knihe Petra Pišťanka. Autor presláveného románu aj tu brilantne využíva svoj rozprávačský talent a cit pre rýchly spád deja. Keďže sa kniha ihneď vypredala, vychádza v druhom, doplnenom vydaní. Je to kultová zbierka noviel.

L.C.A., brož., 224 str., 13 x 19,2 cm

36 V prípade písania referátu o diele *Mladý Dôňč* je text ukážky 8

- (A) primárnym informačným prameňom. (B) sekundárnym informačným prameňom.
(C) terciárnym informačným prameňom. (D) knižničným informačným prameňom.

37 Text ukážky 8 je príkladom

- (A) anotácie. (B) recenzie. (C) bibliografie. (D) kritiky.

38 Pod „presláveným románom“ Petra Pišťanka má autor ukážky 8 na mysli jeho román

- (A) *Intelektuáli.* (B) *Porušenie raja.*
(C) *Utrpenie starého kocúra.* (D) *Rivers of Babylon.*

39 Antonymom k slovu „stereotyp“ je slovo

- (A) prototyp. (B) jednotvárnosť. (C) mnohotvárnosť. (D) monotyp.

Ukážka 9 (k otázke 40)
Predsokratovské obdobie filozofie

- *Táles* – základný prvok: voda
- *Herakleitos* – základný prvok: oheň
- *Parmenides* – popretie existencie času

40 Text ukážky 9 je súčasťou

- (A) osnovy. (B) konspektu. (C) téz. (D) konceptu.

41 Podstatné meno „*filozof*“ sa skloňuje

- (A) podľa vzoru hrdina.
 (B) podľa vzoru dub.
 (C) podľa vzoru chlap.
 (D) v singulári podľa vzoru chlap a v pluráli podľa vzoru dub.

Ukážka 10 (k otázke 42)
P. Országh Hviezdoslav – Hájnikova žena (úryvok)

*Tu Michal – celý uzváraný.
 (Pán zmiznul: to ho pokoja
 zbavilo, hneď čos' zlého špil.)
 Dorazil hronom príboja.*

42 Ako súvisí podčiarknuté dvojveršie v ukážke 10 s okolnosťami deja *Hájnikovej ženy*?

- (A) Michal tuší, že sa Artuš chystá ublížiť Hanke.
 (B) Artuš tuší, že mu od Michala hrozí nebezpečenstvo.
 (C) Michal sa chce pomstiť Artušovi, a preto tajne opustí poľovačku.
 (D) Michal má starosť o Artuša, ktorý sa nečakane stratil.

43 Ktorá z uvedených dvojíc pojmov najlepšie vystihuje kontrast medzi svetom chalúp a svetom kaštieľov v diele *Hájnikova žena*?

- (A) dedinský život – mestský život (B) mravná čistota – zhýralosť
 (C) poníženosť – nadutosť (D) šetrnosť – štedrosť

44 Do lyrickej časti skladby *Hájnikova žena* nepatrí

- (A) úvaha o šťastí mladých manželov. (B) pieseň maliniarok blízko horárne.
 (C) úvodný pozdrav slovenskej prírode. (D) Artušov náhly príchod do chalupy.

45 Na ktorý kraj Slovenska sa viaže dej skladby *Hájnikova žena*?

- (A) Liptov (B) Kysuce (C) Orava (D) Turiec

Test pokračuje na ďalšej strane.

Ukážka 11 (k otázke 46)
J. Gregor Tajovský – Maco Mlieč (úryvok)

Gazda mal už aspoň šesťdesiat rokov, lenže sa nedal s Macom ani porovnať. Bohatý, doprial si, nič nerobil, peši nevyšiel ani do poľa, nuž mal brucho ako súdok a tvár ako mesiac na splne, a na Macovi iba ohorená, čierna, chlpatá kožka na širokých, veľkých kostiach, čaptavá noha a dokľavené prsty na rukách.

46 Aký druh charakteristiky je použitý v ukážke 11?

- (A) porovnávacia charakteristika (B) skupinová charakteristika
(C) kontrastná charakteristika (D) nepriama charakteristika

47 Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Jozefa Gregora Tajovského je nepravdivé?

- (A) Všetky príbehy situoval na slovenský vidiek.
(B) Vo svojej tvorbe naplno rozvinul žáner črty a poviedky.
(C) Vo svojich dielach si všima sociálne najslabšie vrstvy.
(D) Do slovenskej literatúry uviedol zemianstvo a jeho problémy.

48 Romány Honoré de Balzaca využívajú

- (A) zámenu postáv v rámci jedného diela. (B) prechádzanie postáv z románu do románu.
(C) malý počet vystupujúcich postáv. (D) idealizáciu postáv z ľudu.

49 Znakom realizmu v literatúre sú predovšetkým

- (A) postavy zo všetkých sociálnych vrstiev. (B) čierno-biele charakteristiky postáv.
(C) konflikty jednotlivca a spoločnosti. (D) motívy obetovania sa pre národ.

50 V románe *Otec Goriot* sa mladý človek dostal do vyššej spoločnosti prostredníctvom

- (A) zvyšovania osobného vzdelania. (B) šľachtického pôvodu.
(C) poctivej práce pre spoločnosť. (D) známostí s vplyvnými ženami.

Ukážka 12 (k otázke 51)

<p>1. <i>Meč tam, tu šíp,
vlast tam, tu má přítelkyně.</i></p>	<p>2. <i>Už nežije, a ešte hrozí tá tvár bledá,
tá ruka zmeravená meč odňať si nedá.</i></p>
<p>3. <i>Obratný Svatopluk zvrátí zbraň
ochytre a těžkým
treskne na meč tycem...</i></p>	<p>4. <i>... sa nočné svetlá zajagali,
noriac sa v tmavý vody val
s' a dlhé archanjelské meče.</i></p>

51 V ktorom zo štyroch úryvkov ukážky 12 má slovo „meč“ funkciu symbolu?

- (A) V úryvku 1. (B) V úryvku 2. (C) V úryvku 3. (D) V úryvku 4.

Ukážka 13 (k otázkam 52 – 54)
I. Krasko – Už je pozde (úryvok)

*Už je pozde, nepamätáš – !
 nad horami vrcholí
 veľký mesiac, nemý, bledý,
 obličaj sťa mŕtvoľy;*

*riedke mráčky tiahnu nebom,
 kryjú mesiac závoji;
 tiene blúdia siným poľom,
 pokoj čuší po chvoji;*

*niekde v diaľke hlásnik trúbi
 pozdnú nočnú hodinu,
 ozveny sa dute vlnia,
 až kdes' v tichu vyhynú –:*

- 52** Ktorý druh rýmu je použitý v tretej strofe ukážky 13?
 (A) striedavý (B) postupný (C) prerývaný (D) obkročný
- 53** Autor ukážky 13 vytvára pochmúrnú atmosféru básne
 (A) vtiahnutím čitateľa do deja. (B) zapojením zmyslových vnemov.
 (C) využívaním alegórií. (D) vkladaním úvahových prvkov.
- 54** Ktoré z uvedených slov nie je synonymom slova „niekde“?
 (A) kdes' (B) dakde (C) všade (D) kde-tu
- 55** Ktorý z uvedených svetových básnikov vplýval na tvorbu slovenských symbolistov?
 (A) F. Villon (B) E. A. Poe (C) G. Apollinaire (D) Ch. Baudelaire
- 56** Lyrický hrdina slovenského symbolizmu je človekom
 (A) citlivým, romanticky založeným.
 (B) racionálnym, jasne vidiacim východisko.
 (C) svetáckym, podceňujúcim národné tradície.
 (D) nespútaným, odmietajúcim spoločenské konvencie.
- 57** K najvýraznejším znakom Kraskovej tvorby patrí
 (A) sprostredkovanie zmyslových zážitkov. (B) zachytenie pocitov osobného šťastia.
 (C) oslava prírody a dedinského života. (D) ironický pohľad na ženu.
- 58** Ktoré dva literárne útvary používali slovenskí klasicistickí spisovatelia?
 (A) sonet, óda (B) poviedka, cestopis
 (C) román, balada (D) povesť, legenda
- 59** Ján Kollár v skladbe *Slávy dcera* prekonal princípy klasicizmu tým,
 (A) že uplatnil symboliku z gréckej mytológie.
 (B) že povýšil vlastenectvo nad osobný cit.
 (C) že využil aj časomerný verš.
 (D) že zobrazil lásku k žene na základe vlastnej skúsenosti.

Test pokračuje na ďalšej strane.

60 Ako reagoval Ján Kollár na štúrovský spisovný jazyk?

- (A) Namietal, že Slováci vlastným jazykom oslabia česko-slovanskú vzájomnosť.
 (B) Podporu kodifikačným snahám prejavil vo svojom diele *O literární vzájemnosti mezi kmeny a nářečimi slávskými*.
 (C) Tvrdil, že Slováci sa musia orientovať na cárske Rusko a prijať jeho jazyk.
 (D) Stretnutím s kodifikátormi nového spisovného jazyka na Dobrej Vode dal najavo súhlasné stanovisko.

Ukážka 14 (k otázkam 61 – 62)

*Ach!, hrozný, čo si predca zamyslel?
 Jak veľkú v tebe oklamání sme zakládali nádej,
 údatnú zmužilost' a neohrozeného vidící
 srdca tuhost', že ty nás a milú našu krajinu obráníš
 i v cudzú nikdá nedopustíš vládu upadnúť!
 Ach! čo za vec, čo ťa hrozná k tomu potreba núkla?
 A, hle, ty včil bídny, ju i nás na to dávno slačícím
 už zapredal si a schválné kúpil otroctvo!*

61 Kto je autorom skladby, z ktorej je ukážka 14?

- (A) Ján Hollý (B) Ján Kollár (C) Samo Chalupka (D) Ján Botto

62 Ktorá z uvedených trojíc slov je vynechaná v texte ukážky 14?

- (A) Karolman – Karolman – Frankom (B) Rastislav – Rastislav – Rusom
 (C) Svatopluk – Svatopluk – Nemcom (D) Britvald – Britvald – Hunom

63 „Kocúrko” je označenie pre malomesto,

- (A) v ktorom líšky dávajú dobrú noc. (B) v ktorom ľudia žijú z ruky do úst.
 (C) ktorého obyvateľa sa vyznajú v tlačeni. (D) v ktorom si ľudia nevidia na špičku nosa.

Ukážka 15 (k otázke 64)
J. B. P. Molière – Lakomec (úryvok)

*Ba kiego zrádnika! Večne len peniaze! Títo ľudia ani čo by
 nevedeli povedať nič iné iba peniaze. Večne vyhúdajú tú istú
 pesničku: peniaze.*

64 V prvej vete ukážky 15 sa uplatňuje

- (A) stúpavá melódia. (B) klesavá melódia.
 (C) stúpavo-klesavá melódia. (D) neukončená melódia.

65 Pre osvietenstvo je typické

- (A) uznávanie kresťanských ideálov. (B) zmyslové vnímanie skutočnosti.
 (C) rozumové poznávanie sveta. (D) napätie medzi skutočnosťou a ideálom.

Ukážka 16 (k otázkam 66 – 68)
Velmi je hlúpý, kdo vlast svú tupí (úryvok)

*Sladký je chren červíčkovi, když se v nem uláhne,
a jak z neho kdy vyleze, zas se k nemu táhne.
Sladká je vlast člověkovi, v ktorej se narodí,
kterú sladkost v člověkovi prirodzenost plodí.*

- 66** V akom jazyku je napísané dielo, z ktorého je ukážka 16?
(A) V staroslovienčine. (B) V bernolákovčine.
(C) V češtine. (D) V slovakizovanej češtine.
- 67** Vzťah medzi prvým a druhým dvojverším ukážky 16 možno označiť ako
(A) zveličovanie. (B) paralelu. (C) kontrast. (D) stupňovanie.
- 68** Autorom ukážky 16 je
(A) renesančný autor, ktorý sa zaoberal osobnosťou panovníka a usporiadaním spoločnosti.
(B) klasicistický spisovateľ, autor prvého slovenského románu.
(C) barokový autor, františkánsky mních, ktorý strávil časť života v prostredí pastierov.
(D) osvietenický spisovateľ, autor diela *Pilní domajší a poľní hospodár*.

Test pokračuje na ďalšej strane.

VOLITEĽNÁ ČASŤ

Ďalšiu časť testu tvorí šesť voliteľných tém. **Z týchto tém si vyberte tri a odpovedzte iba na otázky v týchto troch vybraných témach. Nesmiete** na odpovedovom hárku vyznačiť odpovede na viac ako tri voliteľné témy. Ak tak urobíte, pri strojovom spracovaní sa Vám automaticky započítajú odpovede na prvé tri témy v poradí, v ktorých vyznačíte aspoň jednu odpoveď. To môže byť pre Vás nevýhodné. Vo vlastnom záujme preto dodržte pokyny a **vyznačte odpovede iba v troch zvolených témach.**

Voliteľná téma 1: DOM V STRÁNI

Ukážka 17 (k otázke 69) (úryvok)

„...Ja sa nebudem protivíť: prijmem tvoju dcéru s otvoreným náručím, akoby bola moja. Teda, čo ty, Mate, myslíš?“

„Ja pristávam na všetko,“ preriekol konečne svojím tichým, odhodlaným spôsobom. „Vaše rady sú rozumné a poctivé. Veru som sa nenazdával, že budem dnes ešte takto spokojný. To je vaša zásluha, hospodarica!“

69 Výsledkom dialógu Mateho so šorou Anzulou bola dohoda,

- (A) že pošlú Mateho dcéru Katicu na výchovu do mesta.
- (B) že sa Katica napriek vzťahu s Paškom môže vrátiť späť do Nikovej rodiny.
- (C) že sa po smrti Mateho šora Anzula postará o jeho dcéru.
- (D) že nebudú zasahovať do sociálne nerovného vzťahu svojich detí.

70 Ktoré z uvedených tvrdení o postave Mateho Beraca je pravdivé?

- (A) V snahe vyhnúť sa otvoreným konfliktom so ženami volí radšej cestu ústupkov.
- (B) Má prirodzenú autoritu a záleží mu na dodržiavaní patriarchálnych rodinných tradícií.
- (C) Je despotickou hlavou rodiny, potláča akýkoľvek prejav slobodnej vôle.
- (D) Má ambície prekonať hranice svojej spoločenskej triedy a urobí pre to čokoľvek.

71 Záver románu zvyrazňuje autorovu myšlienku,

- (A) že spoločenské vrstvy by sa mali navzájom rešpektovať, ale ich miešanie nevedie k šťastiu.
- (B) že problémy sedliakov a zemanov sú malicherné, a preto venuje pozornosť nastupujúcej vrstve podnikateľov.
- (C) že zemanovia už dohrali svoju dejinnú úlohu, ak chcú prežiť, musia sa priženiť do sedliackych rodín.
- (D) že slovenskí zemanovia a sedliaci by si mali brať príklad z chorvátskych vrstiev.

72 Autor románu *Dom v stráni*

- (A) vnáša do próz satirický tón namierený proti obmedzenosti slovenského malomeštiaka.
- (B) vo svojich prozaických prácach uprednostňuje harmonické riešenie konfliktov.
- (C) prenikavým kriticizmom útočí na slovenskú pasivitu a odnárodňovanie.
- (D) sa vyrovnáva s typickou dvojtvárnosťou slovenského sedliaka formou irónie.

Voliteľná téma 2: TRI GAŠTANOVÉ KONE**Ukážka 18 (k otázke 73)**

– Ach!! – vykričla Maliarička. – Lotor lotrovský, naničhodný!!! Žandarmi ťa dám vyviešť z dediny. – Obrátila sa ku krčmárke, hľadajúc u nej uznanie. – Čo je to za človek-beštia, keď ani pri Magdaléninej smrti nevstúpi do seba?

- 73** Maliarička v ukážke 18 obviňuje
- (A) Jožka Greguša, lebo on nahovoril Magdalénu na osudný vydaj.
 - (B) Jana Zápotočného, lebo Magdalénu utrúpil na smrť.
 - (C) Petra, lebo sa nechcel vzdať svojej lásky.
 - (D) Maliarika, lebo ju neposlúchol a pomáhal Magdaléne vzdorovať Zápotočnému.
- 74** Magdaléna je v diele *Tri gaštanové kone* zobrazená ako
- (A) aktívna mladá žena, ktorá dokáže bojovať za svoju lásku.
 - (B) nešťastná obeť rodičovských sporov o rodinný majetok.
 - (C) veľmi praktická dievčina, ktorá dá prednosť majetku pred chudobou.
 - (D) mravne čistá postava, ktorá pasívne prijíma svoj osud.
- 75** Kto je rozprávačom v diele *Tri gaštanové kone*?
- (A) Magdaléna Maliariková, hlavná hrdinka
 - (B) Peter, Magdalénin priateľ z detstva
 - (C) Jano Zápotočný, Magdalénin manžel
 - (D) Jožko Greguš, Magdalénin bratranec
- 76** Hlavnou myšlienkou diela *Tri gaštanové kone* je presvedčenie,
- (A) že človek sa nemá vzdávať svojich cieľov za nijakých okolností.
 - (B) že žijeme iba jeden život, a preto ho treba vychutnať.
 - (C) že prekážky treba prekonávať, ale zároveň sa treba striktnie držať mravných noriem.
 - (D) že najlepšia je zlatá stredná cesta – príliš veľká láska vedie k sebazničeniu.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Voliteľná téma 3: ŽIVÝ BIČ**Ukážka 19 (k otázke 77)**

Videl pod sebou domy, i prišli mu na um Ráztoky, tiež tak svetlom zaliate, mať i Hanka Belanovie, ktorú bozkal pri močidle. „Žiť, žiť!“ volalo jeho mladé srdce, kričala jasom slnka pošteklená krv, dvadsať mladých rokov zabodnutých v tele.

Ale na to už nebolo času.

77 Čo postihlo hrdinu ukážky 19 Štefana Ilčíka?

- (A) Zastreli ho, pretože v záchvate bezmocnosti zabil veliteľa.
- (B) Zastreli ho, pretože v záchvate hnevu zabil „pánča“, ufňukaného vojaka.
- (C) Obesili ho, pretože poslúchol matku a dezertoval do Piľska.
- (D) Obesili ho, pretože v záchvate žiarlivosti zabil svojho soka v láske.

78 *Živý bič* je predovšetkým románom

- (A) historickým.
- (B) naturalistickým.
- (C) autobiografickým.
- (D) sociálno-psychologickým.

79 Hlavným autorovým zámerom v románe *Živý bič* bolo zachytiť

- (A) vnútorný svet ľudí v čase druhej svetovej vojny.
- (B) spoločenskú situáciu počas hospodárskej krízy.
- (C) dôsledky prvej svetovej vojny pre civilné obyvateľstvo.
- (D) tragiku ľudského údely v povstaleckých rokoch.

80 Unanimizmus sa v románe *Živý bič* prejavuje

- (A) v situácii, keď rozhnevaný dav zúčtuje s notárom Okolickým.
- (B) v situácii, keď notár Okolický odmietne Eve poskytnúť pomoc.
- (C) na postave Adama Hlavaja, ktorý koná pudovo a pomstí smrť ženy.
- (D) na postave Ilčíčky, ktorá sa nedokáže zmieriť so smrťou syna.

Voliteľná téma 4: NA ZÁPADE NIČ NOVÉHO**Ukážka 20 (k otázke 81)**

Zatiaľ čo oni ešte písali a rečnili, my sme videli lazarety a umierajúcich – zatiaľ čo oni službu štátu povýšili na to najväčšie na svete, my sme už vedeli, že strach pred smrťou je väčší.

- 81** Ktorý z uvedených protikladov je vyjadrený v ukážke 20?
(A) Oni – nováčikovia na fronte,
my – starší, skúsení vojaci.	(B) Oni – inteligencia,
my – jednoduchí ľudia.
(C) Oni – generácia učiteľov a rodičov,
my – generácia stredoškolských študentov.	(D) Oni – mladá, neskúsená generácia,
my – staršia, stratená generácia.

- 82** Hlavný hrdina románu *Na západe nič nového*
- (A) padol pred koncom vojny, v tichý deň bez bojov, náhodne a nezmyselne.
 - (B) padol počas hrdinského pokusu zachrániť svojho ťažko raneného priateľa.
 - (C) odmietol sa ďalej zúčastňovať na absurdite zabíjania a dezertoval.
 - (D) síce unikol granátom na fronte, no vojna ho navždy poznamenala, je vnútorne mŕtvly.

- 83** V románe *Na západe nič nového* sú využité
- (A) komické prvky, ktoré odľahčujú hrozné scény v zákopoch.
 - (B) expresionistické scény zobrazujúce fyzické utrpenie ľudí a zvierat.
 - (C) obrazy sabotážnych akcií, namierených proti vlastnej armáde.
 - (D) satirické prvky namierené proti nezmyselnosti vojenskej mašinerie.

- 84** Autor koncipoval román *Na západe nič nového* ako
- (A) sled obrazov, v ktorých podal svedectvo o vojnových hrôzach a utrpení vlastnej generácie.
 - (B) reportáž, v ktorej sa striedajú historické dokumenty s fiktívnymi, vymyslenými scénami.
 - (C) román s komplikovanou kompozíciou, v ktorej sa prelína niekoľko časových rovín a dejov.
 - (D) kroniku zachytávajúcu život kedysi významnej rodiny, ktorá sa nevie vyrovnáť s vojnou.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Voliteľná téma 5: O MYŠIACH A ĽUĎOCH**Ukážka 21 (k otázke 85)**

A George zdvihol pištoľ, pevne ju zovrel a priložil jej ústie tesne k Lennieho hlave. Ruka sa mu prudko chvela, no v tvári prevládala odhodlanosť a aj ruka sa upokojila. Stisol spúšť. Rachot výstrelu sa prevalil hore kopcami a zase dolu. Lennie sa zatriasol a potom sa pomaly zvalil do piesku a ležal bez pohybu.

85 Prečo zabil George Lennieho?

- (A) Aby sa zbavil korunného svedka vraždy.
- (B) Aby sa ho zbavil ako dlhoročnej príťažky.
- (C) Aby sa mu pomstil za premárnené roky života.
- (D) Aby ho ochránil pred lynčovaním.

86 Steinbeckova novela *O myšiach a ľudoch* rozpráva

- (A) o mladom manželskom páre a jeho problémoch v novom dome na vidieku.
- (B) o dvoch sezónnych robotníkoch, ktorým nevyšli plány tak, ako si predstavovali.
- (C) o Kalifornčanoch a ich súžití s prírodou v okolí rieky Salinas.
- (D) o mentálne zaostalom chlapcovi, ktorému sa nedarí nájsť si priateľov.

87 Hlavní hrdinovia novely *O myšiach a ľudoch* sú k sebe pripútaní

- (A) praktickými dôvodmi vyplývajúcimi z práva na spoločné dedičstvo.
- (B) spoločnou vinou na zabití Curleyho ženy.
- (C) spolupatričnosťou osamelých a ilúziou o spoločnej farme a domove.
- (D) rodinnými zväzkami, ktoré im bránia rozlúčiť sa a žiť samostatne.

88 John Steinbeck je aj autorom románu

- (A) *Keď v raji pršalo.*
- (B) *Na východ od raja.*
- (C) *Labyrint sveta a raj srdca.*
- (D) *Stratený raj.*

Voliteľná téma 6: AŽ DOZRIEME**Ukážka 22 (k otázkam 89 – 91)**

*Mäkkosti klasu ohmatáva
dnes tichá prísnosť zeme
a dlho žne sa stroja.
Až dozrieme, až dozrieme ...*

89 Básnik v ukážke 22 hovorí

- (A) o zhovievavom pohľade staršej generácie na rozpačité začiatky mladých.
- (B) o prísnej výchove takmer dospelých dievčat, ktoré čakajú na lásku.
- (C) o starostiach roľníkov, ktorí s obavou čakajú na žatvu.
- (D) o mnohých strádaniach básnikov, kým sa ich tvorba stane poéziou.

90 V poslednom verši ukážky 22 sa nachádza

- (A) epizeuxa. (B) anafora. (C) pleonazmus. (D) paralelizmus.

91 Autor ukážky 22 je básnikom

- (A) jednej základnej témy – lásky k žene.
- (B) mnohých tém, medzi ktorými dominuje kontrast dediny a mesta.
- (C) varovných signálov vo vzťahu človek a ním devastovaná príroda.
- (D) nadčasových právd a základných ľudských hodnôt.

92 Vydanie básnickej zbierky *Až dozrieme* znamenalo

- (A) odklon autora od skupiny konkretistov.
- (B) nástup slovenskej nadrealistickej básnickej skupiny.
- (C) prekonanie schematizmu v slovenskej povojnovej poézii.
- (D) završenie básnikovho umeleckého poslania.

Koniec testu.